

*Халықаралық валюта қорының
Қазақстан Республикасы
бойынша есебі*

Халықаралық валюта қоры (International Monetary Fund (IMF) — әлемдік қаржы жүйесінің тұрақтылығына қатысты туындайтын түйткілдерді зерттейтін және қажет болған жағдайда мүше елдерге қаржылық және техникалық қолдау ұсынатын халықаралық ұйым.

IMFC

GLOBAL CHALLENGES
GLOBAL SOLUTIONS

GLOBAL CHALLENGES
GLOBAL SOLUTIONS

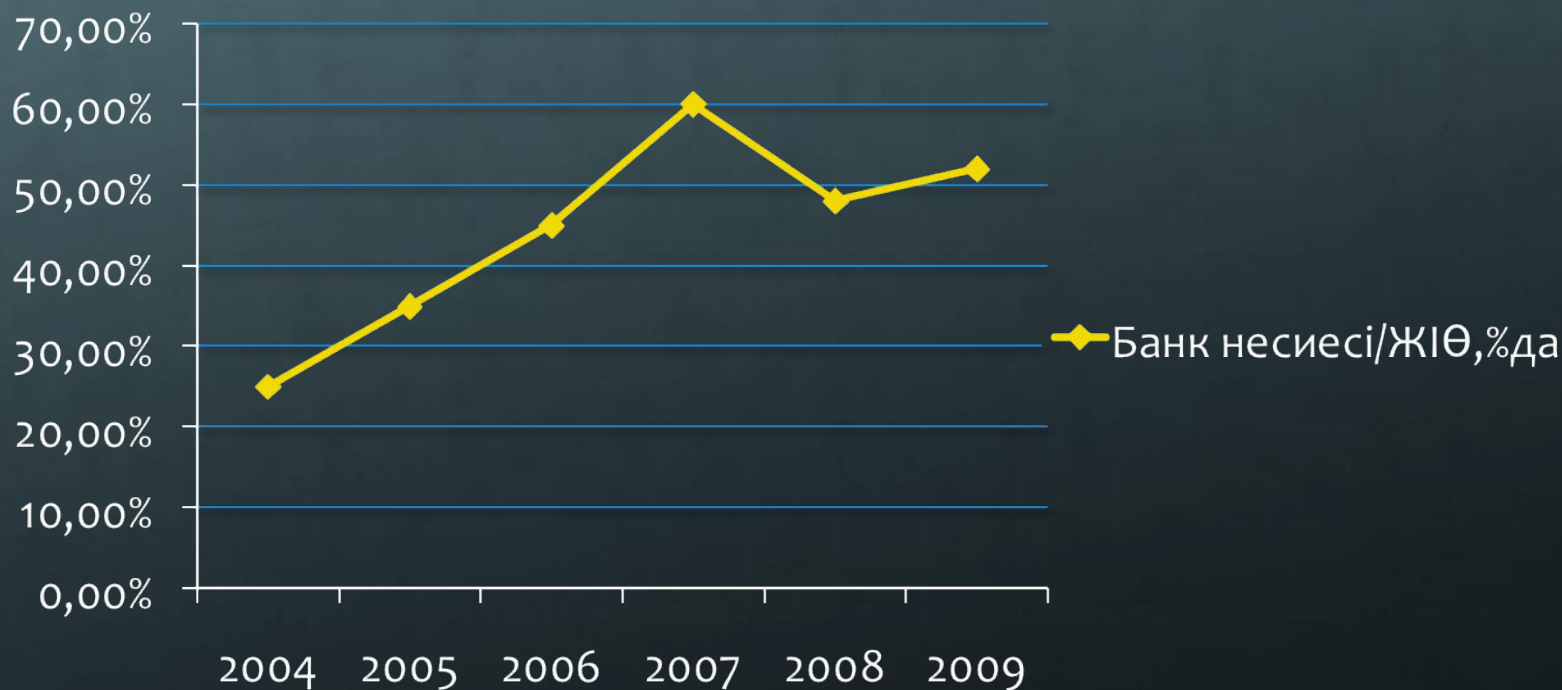
GLOBAL CHALLENGES
GLOBAL SOLUTIONS

Несиелік делдалдылық және Қазақстандағы экономикалық өсім

- Мерзімді болатын өсімдерге қарамастан, несиенің нарығы тар болып табылады. 2007/2008 жылдары болған дағдарыстан кейін қаржылық делдалдылықтың көлемі азаюда. Несиенің Жалпы ішкі өнімге ара қатынасы 34 пайыз болып табылады. Ол басқа елдермен салыстырғанда төмен көрсеткіш болып саналады.

Қаржылық делдалдылықтың деңгейі төмендеуде ме?

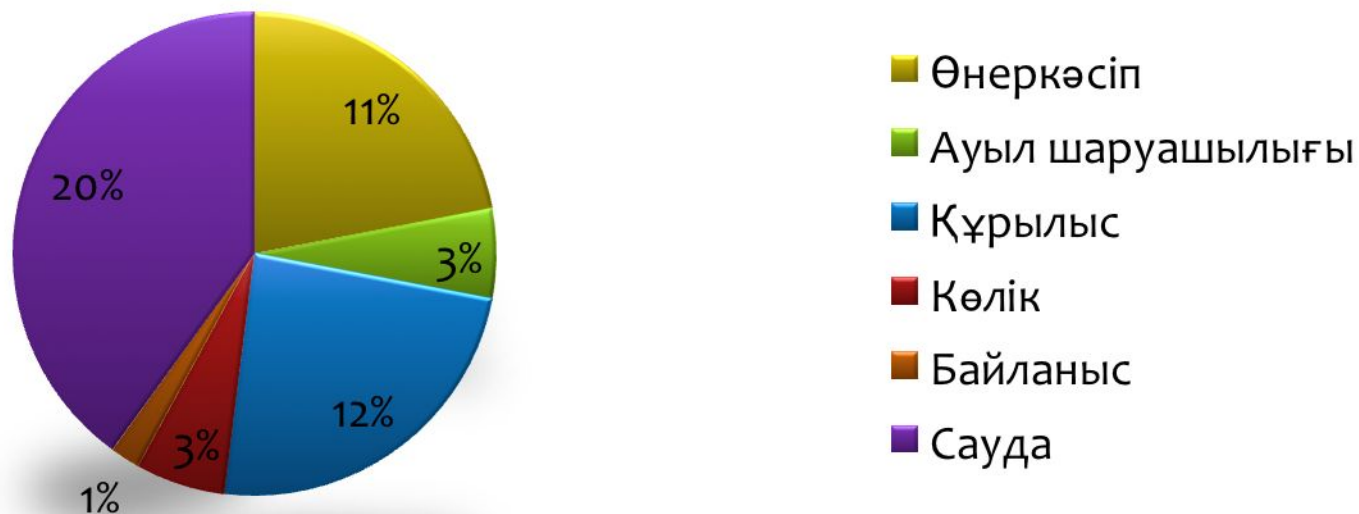
Банк несиесі/ЖІӨ,%да

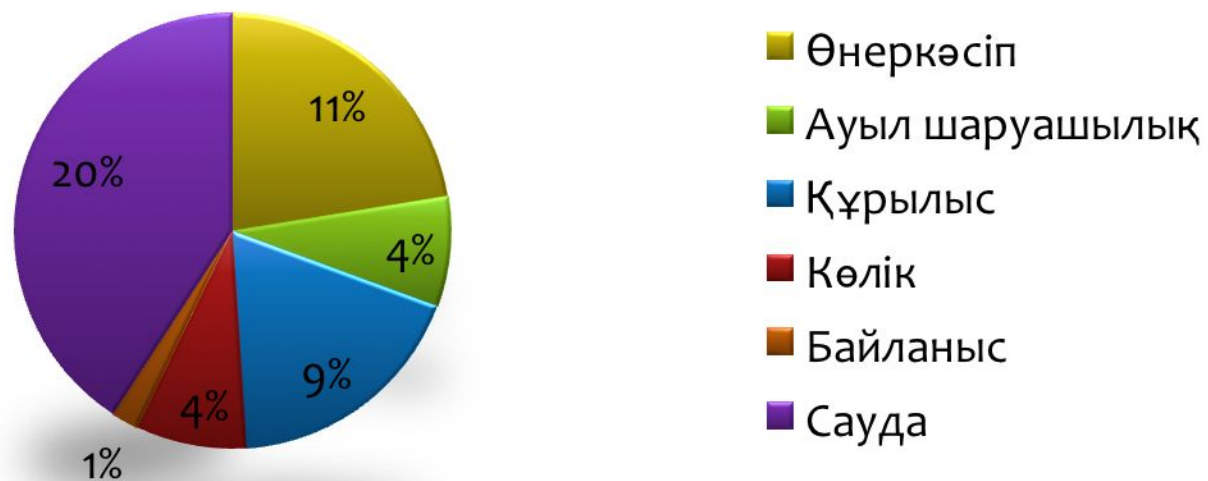

- Несиенің нарығы тар және негізгі секторлар басқа қаржыландыру қайнаркөздеріне сүйенеді. Энергетика және өндіруші салалар сыртқы қаржыландыруды қолданады. Құрылыс және жылжымайтын мүлік 2007 жылға дейін сыртқы көтерме қаржыландыруларға негізделген болатын. Несиелендірудің ішінде үстем етуші рөльді тұтынуға байланысты несиелендіру алыптұр, яғни үй шаруашылығы, сауда, қызметтер. Дүниежүзілік банктің соңғы зерттеу жұмыстарына сәйкес, компаниялардың 20% қарыз және несие желілерімен қолданады.

Секторлар бойынша несиелер, 2014 жыл 1 қаңтар

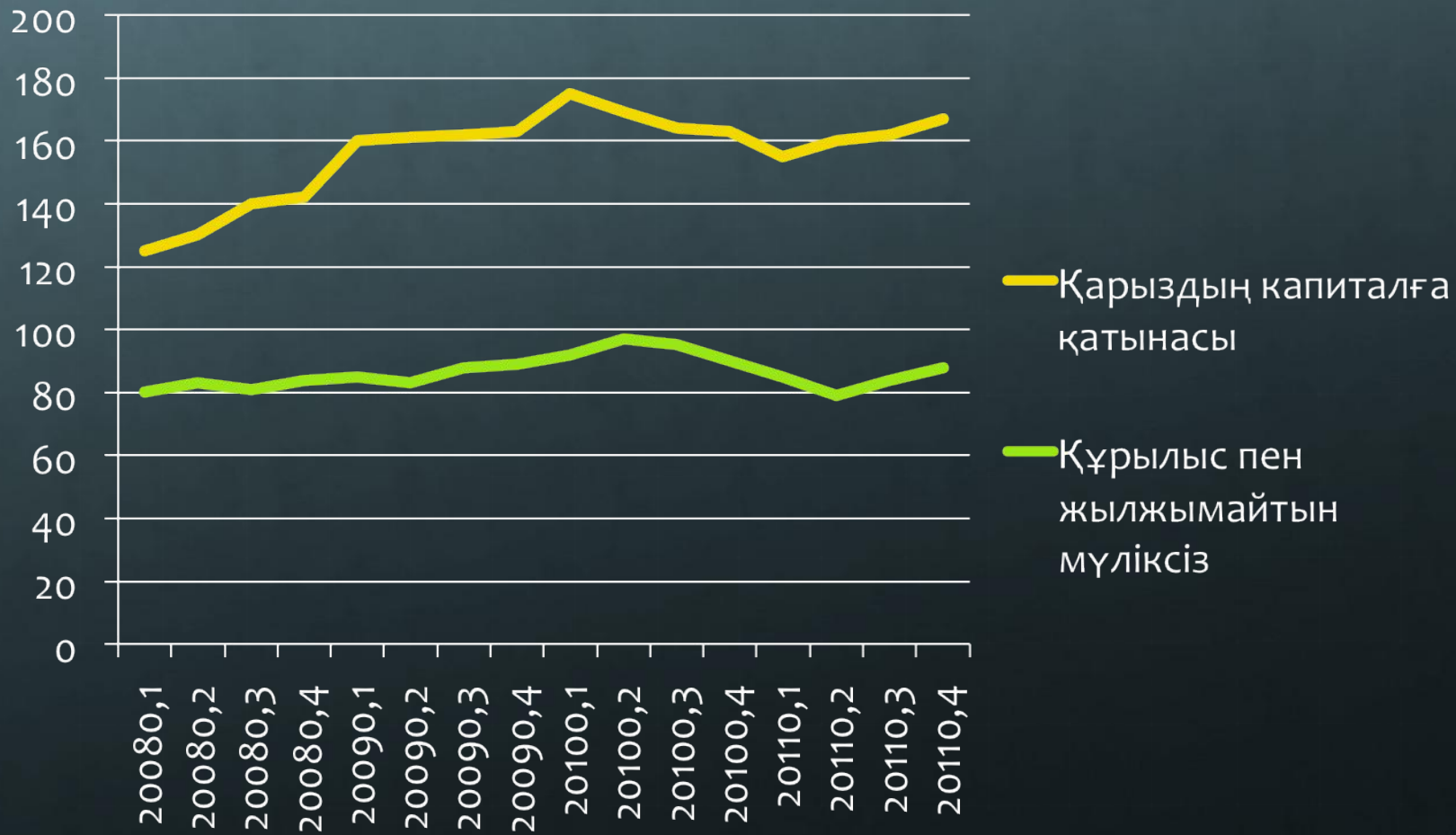
Секторлар бойынша несиелер, 2015 жыл 1 қаңтар

- **Несие өсімінің төмендеуі үлкен пайыздық мөлшерлемелерімен, нарық өтемпаздығының қатаң шарттарымен және аз мөлшерде, қамсыздандырылмаған тұтынушылық несиеге қатысты пруденциалды саясат шараларымен күшейтілген. Несиелік кәсіпорындар бойынша орташа өлшемді пайыздық теңге мөлшерлемелер 2013 жыдың соңында 10%-дан 2015 жылы 18-ға дейін өсті. Ауқымды ақша жиыны 2014 жылы 8% -ға, 2015 2%-ға төмендеді, депозиттің дараландыруының басты бейнесі ретінде түсіндіріліді.**

- **НОК тарапынан 24% мөлшерде көрсетімімен қысым, банктерді несиелерге беруге шектейді. НОК көп үлесі сауда және басқа да қызметтер көрсетуге кетеді (25%). НОК-тың біртұтас өтелмеген несиелерге қатынасы құрылыс бойынша 40% ең жоғары юлып саналады.**

Қарыз құрылыс пен жылжымайтын мүлікпен байланысты

Халықаралық валюта қорының қызметкерлері 2015 жылы несие 5.5%-ға келіп, 2016 жылы 3.7%-ға өседі деп күтеді. Бұл болжам жоғарыда көрсетілген шектеу факторларына назар аударыла отырып, экономикалық көрсеткіштерімен сәйкес келеді.

- **Кредиттеу бұрынғыдай сауда секторында және тұтынушылық кредиттермен шоғырланады. Нақты табыстың артуын азайту перспективасы осы секторға және жеке тұтынушыларға қауіп төндіруі мүмкін.**
- **Кредит пен экономикалық өсудің арасындағы әлсіздікке қарамастан, кредиттің әлсіздігі екінші тәртіп әсерін тудыруы мүмкін. Сонымен қатар, экономикалық белсенділікке, банктердің балансының әлсіреуі орын алады. Жеке жетекші секторы рөлі мен экономиканы әртараптандыру несие үшін маңызды болып табылады. ШОБ субсидияланатын несие түрінде 500 млрд теңгені береді, бұл мемлекеттік бағдарлама болып табылады. Соның ішінде бөлінген 250 млрд теңге қатаң кредит шарттарының әсерін тегістеу үшін берілген. АДБ, соның ішінде МБР осындай бағдарламаларды жүргізеді. Бұл бағдарламалардың әсерін бағалау тым ерте. Кредиттің құлдырауын, несие және өсім арасындағы сілтемелерді нығайту үшін, кедергілерді алып тастау қажет. Тығыз өтімділік шарттары, қаржыландыруға қол жеткізбеудің ҰОО жоғары деңгейі сияқты кедергілер.**

*Қорытындылай келе, несие мәселесі бойынша
Қазақстан Республикасы мен ХВҚ арасында мынадай
кредиттік келісімдер жасалды:*

- 1. Қазақстан Республикасына макроэкономикалық тұрақтандыру және жүйелік қайта құру үшін ресурстар беру бағдарламасы (STF).
- 2. Резервтік кредит туралы келісім (Stand-by 1).
- 3. Кеңейтілген қаржыландыру бағдарламасы туралы келісім (EFF), оған сәйкес Қазақстан EFF бағдарламасы қолданылу кезеңі ішінде Үкімет пен ҚРҰБ-ның қандай да бір валюталық шектеулерді енгізбеуі немесе күшейтпеуі, көптеген валюта бағамдарын қолдану практикасын енгізбеуі немесе түрлендірмеуі, Келісім Баптарының VIII бабына қайшы келетін кез келген екі жақты төлем келісімдерін жасамауы, немесе төлем балансына байланысты себептер бойынша импортқа шектеулер енгізбеуі және күшейтпеуі бойынша өзіне міндеттемелер қабылдайды.
- 4. EFF-2 келісімі, оның мақсаты мемлекеттік бюджет тапшылығын қысқарту және халықаралық резервтерді жинақтау болып табылады.

